

1927/11
نسخه

کارکردهای اجرایی مغزو سلامت

مؤلفان: دکتر راضیه خسروآباد

استاد یار دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

دکتر سکینه سلطانی کوهستانی

استاد یار دانشگاه فردوسی مشهد

نشر علوم تربیتی
و روانشناسی

سرشناسه : خسروآورد، راضیه، ۱۳۴۸ -
 عنوان و نام پدیدآور : کارکردهای اجرایی مغز و سلامت/ مولفان راضیه خسروآورد، سکینه سلطانی کوهستانی.
 مشخصات نشر : تهران: انتشارات علوم تربیتی و روانشناسی، ۱۳۹۷.
 مشخصات ظاهری : ز : ۲۴۸، ص.: جدول، نمودار.
 شابک :: ۷ - ۰۰ - ۶۱۹۷ - ۶۲۲ - ۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه.
 موضوع : کارکردهای اجرایی (روانشناسی عصبی)
 موضوع : (Executive functions) Neuropsychology
 شناسه افزوده : سلطانی کوهستانی، سکینه، ۱۳۴۹ -
 بندی کنگره : ۱۳۹۷ ۵۷۲/خ/۶۲۳۶۰
 رده دیویی : ۶۱۲/۸
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۲۵۸۵۵۰

کارکردهای اجرایی مغزو سلامت

دکتر راضیه خسروآورد
 دکتر سکینه سلطانی کوهستانی

طراح جلد: فروید عباسی
 شمارگان: ۵۰۰ جلد
 نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷
 چاپ: مهرگان

شابک: ۷ - ۰۰ - ۶۱۹۷ - ۶۲۲ - ۹۷۸
 بیست و دو هزار تومان

همه حقوق برای ناشر محفوظ است!

نشانی: تهران، خیابان آزادی، خیابان خوش شمالی، پلاک ۹، طبقه ۱، واحد ۵
 تلفن: ۰۹۲۱۳۲۵۲۸۵۸۰ ۶۶۴۳۲۱۳۱
 ایمیل: esspublication@gmail.com

فهرست عناوین

۱۱	 پیشگفتار
۱۳	 فصل ۱. فراشناخت
۱۴	 مقدمه
۱۴	 ۱-۱. شناخت
۱۵	 ۲-۱. فراشناخت
۱۶	 ۱-۲-۱. انواع فراشناخت
۲۱	 ۲-۲-۲. تحول فراشناخت
۲۲	 ۳-۱. فرایادگیری
۲۳	 فهرست منابع
۲۵	 فصل دوم. کارکردهای اجرایی
۲۶	 مقدمه
۲۷	 ۱-۲. تحول کارکردهای اجرایی
۲۸	 ۱-۱-۲. مهمترین مولفه های کارکردهای اجرایی
۳۱	 ۲-۲. نظریه های شناختی کارکردهای اجرایی
۳۲	 ۳-۲. مدل نرم و شالیس
۳۲	 ۴-۲. مدل استاس و بتسون
۳۳	 ۵-۲. ارزیابی کارکردهای اجرایی
۳۳	 ۱-۵-۲. آزمون عملکرد مداوم
۳۴	 ۲-۵-۲. آزمون استروپ
۳۴	 ۳-۵-۲. آزمون برج لندن
۳۵	 ۶-۲. انواع انواع حافظه
۳۵	 ۱-۶-۲. حافظه ی حسی
۳۵	 ۲-۶-۲. حافظه ی کوتاه مدت

۳۵	۲-۶-۳. حافظه‌ی بلندمدت
۳۷	۲-۷. حافظه‌ی کاری و مؤلفه‌های آن
۳۹	۲-۸. الگوهای مطرح شده در مورد حافظه‌ی کاری
۳۹	۲-۸-۱. الگوی بدلی و هیچ
۴۲	۲-۸-۲. الگوی کوآن
۴۴	۲-۸-۳. الگوی اریکسون و کینتج
۴۷	۲-۹. روشهای اندازه‌گیری حافظه‌ی کاری
۴۷	۲-۹-۱. روش استفاده از تمرین ذهنی، عملکردهای عصبی
۴۸	۲-۱۰. مکانیسم‌های عصبی بنیادین حافظه‌ی کاری
۵۰	۶ حالت مدگاز: حافظه‌ی کاری
۵۰	۲-۱۱. حافظه‌ی کاری کلامی
۵۲	۲-۱۲. حافظه‌ی کاری و کارکردهای اجرایی
۵۴	۲-۱۳. ظرفیت حافظه‌ی کاری
۵۵	۲-۱۴. در دورهمترین، تغییرات در انعطاف پذیری مغز، تا چه زمانی باقی میماند؟
۵۵	۲-۱۵. شرح روش تقویت حافظه‌ی کاری
۵۷	۲-۱۵. رویکرد شناختی به حافظه‌ی کاری
۵۷	۲-۱۵-۱. مدل شناختی استرنبرگ (۱۱)
۵۸	۲-۱۵-۲. رویکرد علوم اعصاب (عصب پایه)
۵۸	۲-۱۵-۳. رویکرد تعاملی
۵۹	۲-۱۵-۴. رویکرد زبان شناسی
۵۹	۲-۱۵-۵. رویکرد هوش مصنوعی و روباتیک
۶۰	۲-۱۶. بیولوژی حافظه
۶۱	۲-۱۷. فیزیولوژی حافظه‌ی کاری
۶۴	۲-۱۸. حافظه‌ی کوتاهمدت در مقایسه با حافظه‌ی کاری
۶۴	۲-۱۹. حافظه‌ی بلند مدت در مقایسه با حافظه‌ی کاری
۶۶	فهرست منابع
۷۱	فصل سوم . کارکردهای اجرایی و تیز هوشی
۷۲	مقدمه
۷۴	۱. تعریف تیزهوشی و کم پیشرفتی
۷۶	۳-۲. بررسی علت‌ها و پیامدهای کمپیشرفتی در تیزهوشان

۷۸.....	۳-۳. پیامدها.....
۷۹.....	۵-۳. شیوه‌ها و منابع کمکی برای تیزهوشان کم پیشرفت.....
۸۲.....	فهرست منابع.....
۸۵.....	فصل چهارم . کارکردهای اجرایی و عقبماندگی ذهنی.....
۸۶.....	مقدمه.....
۸۷.....	۴-۱. کارکردهای اجرایی و عقبماندگی ذهنی.....
۸۷.....	۴-۲. یادگیری.....
۸۹.....	۴-۳. حافظه.....
۹۳.....	۴-۴. سلامت روان.....
۹۷.....	۴-۵. محدودیت‌های یادگیری در کودکان عقب مانده ذهنی.....
۹۹.....	فهرست منابع.....
۱۰۳.....	فصل پنجم . کارکردهای اجرایی و اختلال نارسایی توجه/ بیش فعالی.....
۱۰۴.....	مقدمه.....
۱۰۴.....	۵-۱. شیوع اختلال بیش فعالی / نقص توجه.....
۱۰۵.....	۵-۲. کارکردهای اجرایی در کودکان با اختلال بیش فعالی / نقص توجه.....
۱۱۰.....	فهرست منابع.....
۱۱۳.....	فصل ششم . کارکردهای اجرایی و اختلالات یادگیری.....
۱۱۴.....	مقدمه.....
۱۱۵.....	۶-۱. تاریخچه‌ی اختلالات یادگیری.....
۱۱۷.....	۶-۲. تعریف اختلال یادگیری.....
۱۱۸.....	۶-۳. فراوانی و سن بروز اختلال یادگیری.....
۱۱۹.....	۶-۴. نظریه‌های مربوط به اختلال یادگیری.....
۱۱۹.....	الف) بدکارکردی عصب شناختی، ژنتیکی و بیوشیمیایی.....
۱۲۰.....	ب) علت‌های جسمی و زیست شناختی.....
۱۲۰.....	ج) نظریه‌ی فرابری آگاهی‌ها و محدودیت در دامنه‌ی توجه.....
۱۲۰.....	د) نظریه‌ی شناخت گرایان.....
۱۲۰.....	ه) نظریه‌ی روان‌کاوان.....
۱۲۱.....	و) نظریه‌ی تعاملی.....
۱۲۱.....	۶-۵. طبقه‌بندی اختلالات یادگیری.....

۱۲۱	الف) اختلال ریاضیات.....
۱۲۲	ب) اختلال خواندن.....
۱۲۲	ج) اختلال در زبان نوشتاری.....
۱۲۳	۶-۶. کارکردهای اجرایی و اختلال های یادگیری.....
۱۲۴	۶-۷. ارزیابی و مداخله.....
۱۲۶	فهرست منابع.....
۱۲۹	فصل هفتم . کارکرد اجرایی و اختلال یادگیری ریاضی
۱۳۰	مقدمه.....
۱۳۲	۷-۱. تقسیم های هان اختلال ریاضی.....
۱۳۲	الف) زیر مجموعه ای اختلال ریاضیات کلامی.....
۱۳۲	ب) زیر مجموعه ای اختلال ریاضیات روشی.....
۱۳۳	ج) زیر مجموعه ای اختلال ریاضیات معنایی.....
۱۳۴	۷-۲. روشهای ارزیابی اختلال ریاضیات.....
۱۳۴	الف) آزمون تشخیصی ریاضیات.....
۱۳۵	ب) آزمون کیمت.....
۱۳۵	ج) پرسشنامه های غیر رسمی.....
۱۳۶	۷-۳. نقش کارکردهای اجرایی در ریاضیات.....
۱۳۹	فهرست منابع.....
۱۴۱	فصل هشتم . کارکردهای اجرایی و اختلال یادگیری نوشتاری
۱۴۲	مقدمه.....
۱۴۶	فهرست منابع.....
۱۴۹	فصل نهم . کارکردهای اجرایی و اختلال یادگیری نوشتن
۱۵۰	مقدمه.....
۱۵۲	فهرست منابع.....
۱۵۵	فصل دهم . کارکرد اجرایی و ناشنوایی
۱۵۶	مقدمه.....
۱۶۱	۱۰-۱. مبانی کارکردهای اجرایی در کودکان ناشنوا.....
۱۶۸	فهرست منابع.....

۱۷۳	فصل یازدهم . کارکرد اجرایی و نایبانی
۱۷۴	مقدمه
۱۷۵	۱-۱۱. کارکردهای اجرایی در کودکان نایبانی
۱۸۴	۲-۱۱. تصویر سازی ذهنی
۱۸۹	۳-۱۱. سبک شناختی
۱۹۲	۵-۱۱. خلاقیت
۱۹۴	فهرست منابع
۱۹۷	فصل دوازدهم . کارکرد اجرایی و اتیسم
۱۹۸	مقدمه
۱۹۹	۱-۱۲. کارکردهای اجرایی در اتیسم
۲۰۷	۲-۱۲. باورهای غلط رایج به کودکان اتیسم
۲۰۷	۳-۱۲. عوامل موثر در بروز اتیسم
۲۰۸	۴-۱۲. آیا امیدی به بهبودی بیماران اتیسم هست؟
۲۱۰	فهرست منابع
۲۱۳	فصل سیزدهم . کارکردهای اجرایی و ناتوانیهای شدید و چندگانه
۲۱۴	مقدمه
۲۱۵	۱-۱۳. تعاریف معلولیت قبل از ۱۹۸۰
۲۱۵	۲-۱۳. مدل های نگاه به ناتوانی
۲۱۵	الف) نگاه فردی
۲۱۵	ب) نگاه اجتماعی
۲۱۹	فهرست منابع
۲۲۱	فصل چهاردهم . کارکردهای اجرایی و اختلالات روانپزشکی
۲۲۲	مقدمه
۲۲۲	۱-۱۴. اختلالات خلقی
۲۲۳	۱-۱-۱۴. اختلال افسردگی اساسی
۲۲۷	۲-۱-۱۴. اختلال دوقطبی
۲۲۸	۳-۱-۱۴. اختلالات اضطرابی
۲۲۹	۲-۱۴. اختلال وسواسی- جبری
۲۳۰	۱-۲-۱۴. کارکردهای اجرایی در اختلال وسواسی - جبری

۲۳۱	 اختلال اسکیزوفرنی	۱۴-۳
۲۳۱	 کارکردهای اجرایی در اسکیزوفرنی	۱۴-۳-۱
۲۳۳	 بهبود کارکردهای اجرایی در اسکیزوفرنی	۱-۳-۲
۲۳۵	 فهرست منابع	
۲۳۷	فصل پانزدهم . کارکردهای اجرایی و بیماری های عملکردی مغز	
۲۳۸	 مقدمه	
۲۳۸	 بیماری آلزایمر	۱۵-۱
۲۴۰	 بیماری مولتیپل اسکلروزیس (MS)	۱۵-۲
۲۴۲	 بیمار استروک «سکته‌ی مغزی»	۱۵-۳
۲۴۲	 سکته‌ی حزی ایسکمیک	
۲۴۳	 سکته‌ی مغزی هموراژیک	
۲۴۴	 بیماری پارکینسون	۱۵-۴
۲۴۵	 بیماری صرع	۱۵-۵
۲۴۷	 فهرست منابع	

پیشگفتار

یکی از عمده‌ترین دلایل نگارش این کتاب، معرفی اهمیت موضوع کارکردهای اجرایی مغز می‌باشد. دانشجویان رشته‌های روان‌شناسی، می‌بایست در این زمینه اطلاعات لازم را کسب کنند. از آنجاکه هنوز منبع فارسی در موضوع کارکردهای اجرایی موجود نمی‌باشد، لذا به نظر می‌رسد این کتاب بتواند به سؤالات دانشجویان پاسخ دهد و افق جدیدی را برای انجام تحقیق در این حیطه‌ی کمتر شناخته شده به‌کارآید. در این اثر، ابتدا تعاریف متعددی از کارکردهای اجرایی آورده شده و سپس شناختن علت نقص کارکردهای اجرایی مورد ارزیابی قرار گرفته‌است. در ادامه نیز در فصل‌های جداگانه به ارزیابی کارکردهای اجرایی در هر کدام از حوزه‌های اختلالات یادگیری، نارسایی توجه/بیش‌فعالی، نارسایی، نابینایی، عقب‌ماندگی ذهنی، تیزهوشی و اختلالات روان‌پزشکی و بیماری‌های عملکردی مغز پرداخته شده‌است. همچنین در این کتاب سعی شده تا برای آشنایی بیشتر دانشجویان، منابع هر فصل به‌صورت جداگانه در پایان همان فصل آورده شود تا خوانندگان گرامی بتوانند برای یافتن پاسخ سؤالات خود، به منابع اصلی مراجعه کنند. امید می‌رود که خوانندگان ارجمند، نویسندگان را از نظریات و پیشنهاد‌های ارزشمند خود به‌رمند سازند.